

Нарада під головуванням прем'єр-міністра України В.Б.Гройсмана з питань реформування наукової сфери, розвитку академічної науки

26 вересня 2016 р. у Кабінеті Міністрів відбулась нарада під головуванням прем'єр-міністра України В.Б.Гройсмана з питань реформування наукової сфери, розвитку академічної науки.

Із вступним словом до учасників наради звернулися прем'єр-міністр України **В.Б.Гройсман**, віце-прем'єр-міністр **В.А.Кириленко**, перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти **О.В.Співаковський**.

Потім з доповідями виступили:

1. «Про проблеми розвитку та основні напрями реформування наукової сфери» - **Гриневич Л.М.** - міністр освіти і науки України.
2. «Про стан розвитку фундаментальної науки та напрями підвищення ефективності діяльності Національної академії наук України» - **Патон Б.Є.** - президент Національної академії наук України.
3. «Про проблеми та перспективи розвитку медичної науки України» - **Цимбалюк В.І.** - президент Національної академії медичних наук України.
4. «Про наукове забезпечення технологічного розвитку агропромислового комплексу» - **Гадзало Я.М.** - президент Національної академії аграрних наук України.

5.«Про проблеми та перспективи наукового забезпечення педагогічної галузі» - **Кремень В.Г.** - президент Національної академії педагогічних наук.

6. «Про проблеми матеріально-технічного забезпечення наукових досліджень у вищих навчальних закладах» - **Бакіров В.С.** - ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

7.«Про науково-технічне забезпечення обороноздатності держави» - **Коростельов О.П.** - генеральний конструктор-генеральний директор Державного підприємства «Державне київське конструкторське бюро «Луч».

8. «Про соціальні проблеми наукової сфери» - **Широков А.І.** - голова профспілки працівників НАН України.

В обговоренні питань наради взяли участь:

Ніколаєнко С.М. - ректор Національного університету біоресурсів та природокористування України;

Пирожков С.І. - віце-президент НАН України;

Петришин О.В. - президент Національної академії правових наук України;

Чебикін А.В. - президент Національної академії мистецтв України;

Губерський Л.В. - ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Горбулін В.П. - перший віце-президент НАН України;

Згуровський М.З. - ректор Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

Лібанова Е.М. - директор Інституту демографії та соціальних досліджень імені В.М.Птухи НАН України;

Кращенко Ю.П. - голова ради молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України.

З заключним словом виступив В.Б.Гройсман, який підвів підсумки наради. Він запропонував підготувати відповідний протокол та провести наступну зустріч у жовтні 2016 р.

По завершенні свого виступу голова профспілки А.І.Широков передав прем'єр-міністру звернення профспілки щодо проекту Державного бюджету України на 2017 р.

ВИСТУП
голови Профспілки працівників НАН України
на зустрічі з прем'єр-міністром В.Б.Гройсманом
26 вересня 2016 р.

Шановний пане прем'єр-міністре,
Борисе Євгеновичу,
шановні колеги!

Ситуація у вітчизняній науковій сфері, на жаль, складається таким чином, що скоро може зникнути головний суб'єкт наукового процесу – вчені, без чого існування науки є просто неможливим. Це – не перебільшення. Згідно з даними ЮНЕСКО кількість людей на планеті, які працюють у науці за останні п'ять років збільшилась на 20 відсотків. У нас абсолютно протилежна тенденція: наука катастрофічно втрачає кваліфіковані кадри. Приклад НАН України: у минулому році академічні установи залишило понад 2000 працівників. А лише за 8 місяців 2016 р. на виконання так званої «оптимізації» скорочено ще близько 5000 співробітників. Тобто за неповних два роки ми вже скоротилися на 20 відсотків. (Порівняно з 1991 р. скорочення більш ніж у 3 рази). За кількістю науковців на 1000 зайнятого населення Україна у 2.5 – 3 рази програє країнам ЄС і скочується до рівня Албанії, де, чесно кажучи, науки не було взагалі. Другий президент України якось сказав: «інтелекту ніколи не буває забагато». Проте українські реалії спростовують це цілком вірне твердження для сучасної розвиненої держави.

Про яку престижність наукової праці можна говорити, коли середня зарплата по НАН України впала до безпрецедентно низького рівня. Вона менше не лише аналогічного показника по промисловості, але вже навіть програє в цілому по економіці – 3857 грн. проти 5374 грн. (дані статистики за липень 2016 р.). Це неминуче призводить до подальшого загострення соціальної напруги у трудових колективах, викликає рішучі протестні настрої з відповідними вимогами і оцінками. Профспілка цього року вже проводила дві масштабні акції протесту. Якщо не буде ніяких позитивних зрушень ми змушені будемо виходити знову.*

Ганебною практикою останніх років для більшості наукових установ стала робота у режимі неповного робочого часу або відпустка без збереження заробітної плати. Така ситуація не лише у нас, але й інших національних галузевих академіях.

Це і не дивно. Адже наука знаходиться на одному з останніх місць серед пріоритетів Державного бюджету. Видаткова частина Держбюджету 2016 р. збільшена порівняно з 2015 р. на 14.2 відсотка. Фінансування ж Академій наук у поточному році зменшено на 12, а то і більше відсотків.

За умов, коли видатки на науку фактично дорівнюють фінансовим можливостям одного середнього європейського університету, у колишнього прем'єр-міністра вистачало совісті задавати блюзнірське запитання: «Де ваші лауреати Нобелівської премії?»

Не вселяє оптимізму і проект Державного бюджету на 2017 рік, оскільки він залишає науку на межі виживання та зовсім не враховує вимоги нової редакції Закону «Про наукову і науково-технічну діяльність». Мова йде про ст.36 (Оплата і стимулювання праці наукового працівника) та ст.48 (Фінансове забезпечення наукової і науково-технічної діяльності). Прикінцеві положення Закону передбачають поетапне досягнення гарантій щодо оплати праці науковців і фінансування науки до 1 січня 2020 р., починаючи з 2017 р. У цьому відношенні щось пора робити вже сьогодні. Інакше для науки завтра не наступить ніколи.

Проаналізувавши проект Держбюджету на 2017 р., НАН України і академічна профспілка вважають, що передбачений для Академії обсяг фінансування (2270 млн.грн.) продовжить стагнацію і незворотні руйнівні процеси. Мінімально необхідне додаткове фінансування – 638 млн.грн., у т.ч. 442 млн.грн. на фонд оплати праці. Академія і профспілка також наполягають на тому, щоб Міністерство фінансів припинило спроби забрати з управління НАН України Лікарню для вчених і передати її Києву, якому вона зовсім не потрібна.**

Шановний пане прем'єр-міністре! Як відомо, кращий світовий досвід треба вивчати і запозичувати. У цьому відношенні показовою є політика щодо науки лідерів найпотужніших економік світу – США і Китаю. Про китайський досвід на засіданні Комітету з питань науки і освіти нагадав І.Г.Кириленко: Дэн Сяопін чотири модернізації Китаю свого часу почав саме з науки і освіти, виділяючи на їх розвиток і досягнення передових рубежів величезні кошти. Де зараз Китай – відомо.

Президент США Р.Рейган говорив: «Ми виділяємо великі кошти на науку не тому, що США багата країна. Ми багата країна саме тому, що виділяємо великі кошти на науку». У розпалі світової кризи 2008 – 2009 років президент Б.Обама сказав: «Серйозний виклик, з яким зараз стикається наша країна, ми подолаємо, як це було і раніше, лише покладаючись на науку».

Шановний Володимире Борисовичу! Академічній громаді дуже б не хотілося, щоб за президента Порошенка і прем'єр-міністра Гройсмана НАН України, яка була створена відповідно до Указу гетьмана П.Скоропадського всесвітньо відомим вченим В.Вернадським, через два роки підійшла до свого 100 – річного ювілею у стані розрухи і занепаду. Навпаки, колектив Академії, науковці зроблять все від них залежне, щоб зустріти цю дату новими здобутками і досягненнями, ефективно інтегруватись у світовий і європейський науковий простір. Але ж і влада, насамперед Уряд повинні зробити кроки, які засвідчать їх розуміння ролі науки для майбутнього нашої держави, для технологічного оновлення галузей економіки, зміцнення обороноздатності України.

Оскільки відповідно до Закону за посадою Ви, Володимире Борисовичу, стали головою Національної ради України з питань розвитку науки і технологій («хрещеним батьком» української науки), то щиро зичу

успіхів у роботі, спрямованій на благо і подальший прогрес вітчизняної науки.

Дякую за увагу!

Під час виступу голови профспілки прем'єр-міністр так прокоментував наступні моменти:

* Давайте не влаштовувати протестні акції, а вирішувати всі проблемні питання шляхом діалогу.

** Лікарню для вчених ніхто забирати не буде. Вона залишається у складі НАН України.